

สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์

โครงการที่ 4 : โครงการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ

กิจกรรมหลัก : ปรับโครงสร้างการผลิตปศุสัตว์

กิจกรรมรอง : อนุรักษ์และพัฒนาการผลิตกระบือ

1. หลักการและเหตุผล :

กระบือนับได้ว่าเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อเกษตรกรรายย่อยมาช้านาน ในอดีตเกษตรกรใช้กระบือเป็นแรงงานด้านการเกษตร ส่วนของมูลของกระบือเกษตรกรก็นำมาเป็นปุ๋ยในแปลงเพาะปลูก นอกจากนี้เกษตรกรยังสามารถจำหน่ายกระบือเพื่อนำเงินมาเป็นรายได้เลี้ยงครอบครัว ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากระบือมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง

ในปัจจุบันพบว่าจำนวนกระบือได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยที่ทำให้จำนวนประชากรของกระบือลดลงคือ พื้นที่ไม่พอเลี้ยง อาหารหายากไม่เพียงพอเกษตรกรขาดความรู้ในการเลี้ยงกระบือตามหลักวิชาการประกอบกับความต้องการบริโภคเนื้อกระบือของกลุ่มประชากรในประเทศ ต่างประเทศมีมากขึ้น จึงจำเป็นต้องหาแนวทางเพื่อแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อรักษาปริมาณกระบือไม่ให้ลดลง โดยการส่งเสริมและ พัฒนาการเลี้ยงกระบือ จัดฝึกอบรมให้เกษตรกรรู้จักการเลี้ยงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการการจัดการด้านอาหาร และการปรับปรุงพันธุ์และคัดเลือกกระบือที่มีลักษณะดี โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาการเลี้ยงกระบือในพื้นที่เขตเศรษฐกิจปศุสัตว์ (Zoning) อย่างยั่งยืน

สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์ได้รับมอบหมายจากกรมปศุสัตว์ให้มีภาระหน้าที่เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์ให้แม่กระบือมีความสมบูรณ์พันธุ์และทำการผสมเทียมเพื่อผลิตลูกกระบือพันธุ์ดี และอนุรักษ์สายพันธุ์กระบือที่มีพันธุ์กรรมดี อีกทั้งยังมีหน่วยงานในสังกัดทั่วประเทศที่สามารถให้บริการแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์และผสมเทียม ตรวจท้อง ติดตามลูกเกิด จัดทำทะเบียนประวัติ ติดเบอร์หูหรือฝังไมโครชิพ เป็นต้น เพื่อปรับปรุงพันธุ์และเพิ่มปริมาณกระบือให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดเชิงพาณิชย์

2. วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์กระบือให้มีความสมบูรณ์พันธุ์

3. ผลผลิต (Output) ระดับกิจกรรม/โครงการ

แก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์และผสมเทียม

4. ผลลัพธ์ (Outcome) ระดับกิจกรรม/โครงการ

ลูกกระบือพันธุ์ดี

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)

1. จำนวนกระป๋องที่ได้รับการแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์และผสมเทียม
2. จำนวนลูกเกิดที่เกิดจากการแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์และผสมเทียม

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียด ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

3.1 กอง / สำนัก : สำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิตปศุสัตว์

1. ประสานงาน วางแผนและกำหนดพื้นที่การปฏิบัติงาน และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานส่วนภูมิภาค
2. กลุ่มงานฯ ร่วมปฏิบัติงานกับศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพในการแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์

3.2 หน่วยปฏิบัติ (ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพ/ สถานีพัฒนาเทคโนโลยีการผสมเทียม)

1. รับแจ้งการขอรับบริการแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์กระป๋องจากเกษตรกร
2. ให้บริการแก้ไขปัญหาระบบสืบพันธุ์และผสมเทียมแม่กระป๋องของเกษตรกร
3. ตรวจสอบท้องหลังทำการผสมเทียม
4. ติดตามลูกเกิดจากการให้บริการผสมเทียม
5. จัดทำทะเบียนประวัติ ติดเบอร์หูหรือฝังไมโครชิพ
6. ตรวจวัดประเมินรูปร่างพ่อพันธุ์/แม่พันธุ์กระป๋อง
7. เก็บตัวอย่างเพื่อจัดทำลายพิมพ์ดีเอ็นเอ

7. แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขั้นตอนวิธีปฏิบัติงาน

